

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 14 grudnia 2015 r.

Adam Bodnar

III.7060.1037.2015.DS

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 WARSZAWA**

Uprzejmie informuję Panią Minister, że nadal napływają do mnie skargi dotyczące problemu wielotorowości orzecznictwa do celów rentowych i pozarentowych.

Aktualnie w Polsce funkcjonują cztery systemy orzekania:

- 1) o niezdolności do pracy (orzeczenie wydawane przez lekarzy orzeczników ZUS),
- 2) o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym (orzeczenie wydawane przez lekarzy rzeczoznawców KRUS),
- 3) o niezdolności do służby (orzeczenie wydawane przez komisje lekarskie podległe MSWiA lub MON),
- 4) o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (orzeczenie wydawane przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności).

Trzy pierwsze systemy to systemy orzekania do celów rentowych, natomiast czwarty to system pozarentowy i pozaubezpieczeniowy, który określa ograniczenia w samodzielnej egzystencji i pełnieniu ról społecznych, spowodowane naruszeniem sprawności organizmu i zawiera wskazania do rehabilitacji zawodowej i społecznej i innych ulg i uprawnień przewidzianych przepisami prawa dla osób niepełnosprawnych.

Przedmiot skarg napływających do Rzecznika stanowi w dużej mierze regulacja zawarta w art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.), w świetle której orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji – ustalone na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji – ustalone na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 3) całkowitej niezdolności do pracy – ustalone na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 4) częściowej niezdolności do pracy – ustalone na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Nie oznacza to jednak, iż osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności jest niezdolna do wykonywania pracy zarobkowej. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) nie zawiera bowiem analogicznej, do art. 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, regulacji.

Ze skarg napływających do Rzecznika wynika, że osoba legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym bądź nawet znacznym stopniem niepełnosprawności, może zostać uznana za zdolną do wykonywania zatrudnienia, a więc nie nabywa prawa do renty z ubezpieczenia społecznego. Postulaty zmiany stanu prawnego w tym zakresie zgłaszane są w szczególności przez środowiska osób z niepełnosprawnościami. Osoby te oczekują, że po spełnieniu pozostałych, określonych przepisami ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunków, mogłyby ubiegać się o przyznanie świadczeń ubezpieczeniowych, takich jak renta z tytułu niezdolności do pracy.

Pragnę zwrócić uwagę, iż kwestia wielotorowości orzecznictwa była wielokrotnie podejmowana przez Rzecznika, po raz pierwszy w wystąpieniu z dnia 15 kwietnia 2008 r. (RPO-583597/2008), skierowanym do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Ostatnie wystąpienie do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w tej sprawie Rzecznik skierował w dniu 1 sierpnia 2013 r.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) uprzejmie proszę Panią Minister o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Podpis na oryginale